

Чудак О.М.

Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

В статті констатовано, що діяльність органів державної влади і місцевого самоврядування наразі трансформується завдяки цифровізації, що спрощує доступ громадян до отримання державних послуг, надає їм прозорості, доступності та ефективності. Зазначено, що адміністрування податків і зборів є динамічною системою, що реалізується шляхом застосування правових норм, зміни яких безпосередньо залежать від об'єктивних змін у суспільстві. Обраний Україною шлях, позначений у Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року, цілком відповідає останнім європейським тенденціям. Організація економічного співробітництва та розвитку називає сьогоденну цифрову трансформацію щодо податкових процедур як податкове адміністрування 3.0, що має потенціал для забезпечення дотримання законодавства. Цифровізація податкового адміністрування приводить до значних змін у правовому регулюванні цієї сфери. Основними цілями таких змін є адаптація законодавчих положень до нових реалій цифрової економіки, забезпечення ефективності оподаткування, а також захист прав та інтересів як платників податків, так і держави. Встановлено, що сьогодні активно впроваджуються електронні форми податкового звітування, подання декларацій та інші процедури в електронному вигляді. Це обумовлює визначення правової природи електронних документів, правил їх обігу, а також заходів щодо забезпечення конфіденційності та захисту даних. Окрім того розвиток цифровізації спричиняє встановлення нових нормативних правил щодо обміну податковою інформацією між відповідними державними органами, а також між країнами. Це своєю чергою вказує на затвердження міжнародних стандартів обміну інформацією для боротьби з ухиленням від оподаткування та вимоги до захисту персональних даних. Розвиток технологій штучного інтелекту та аналітики великих даних в контексті податкового адміністрування вказує на потребу у створенні чіткого правового регулювання таких відносин, і зокрема, що стосується етичних норм, конфіденційності даних та відповідальності за помилки алгоритмів.

Ключові слова: оподаткування, електронне урядування, податкове адміністрування, платники податків, контролюючі органи, інформаційно-комунікаційні технології, ІТ, електронні сервіси, податкове адміністрування 3.0.

Постановка проблеми. Сьогодні ми спостерігаємо трансформацію усіх сфер нашого життя, що обумовлена цифровізацією. Вона поступово надає нового змісту економічним, соціальним, культурним та іншим відносинам, впливає на способи ведення бізнесу, державні послуги, освіту, медицину, зв'язок, засоби державного управління різними сферами життєдіяльності, спрощує доступ до інформації тощо. Ми стаємо свідками становлення цифрової економіки, активної інтеграції цифрових технологій суб'єктами господарювання, що обумовлює створення нових продуктів і послуг, оптимізацію виробничих, управлінських і бізнес процесів, покращення взаємодії з клієнтами і державою, розвиток Е-комерції ті ін. Онлайн-покупки, інтернет-банкінг, цифрові платежі, персоналізовані сервіси,

використання мобільних додатків для здійснення різного роду операцій стають неодмінними супутниками нашого життя.

Не стоїть осторонь цих процесів і держава. Діяльність органів державної влади і місцевого самоврядування також трансформується завдяки цифровізації, що спрощує доступ громадян до отримання державних послуг, надає їм прозорості, доступності та ефективності. Так, 17 листопада 2021 р. Кабінет Міністрів України розпорядженням № 1467 схвалив Стратегію здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року та затвердив план заходів щодо її реалізації [15]. Метою цієї Стратегії є побудова сучасної та ефективної системи управління інформаційними технологіями

для забезпечення підтримки і подальшого цифрового розвитку ефективної та прозорої системи управління державними фінансами. Результатом реалізації цієї Стратегії має стати запровадження Єдиної інформаційно-телекомунікаційної системи – системи управління державними фінансами, побудованої на інтероперабельності електронних інформаційних ресурсів з одночасним комплексним захистом інформації, дотриманням технологічної незалежності і забезпеченням обміну інформацією в режимі реального часу [15]. І на цьому шляху в Україні вже багато зроблено. Безумовно, такі новації торкаються й сфери адміністрування податків і зборів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Питання правового регулювання адміністрування податків і зборів останніми роками привертають значну увагу науковців і практиків. До їх розгляду вдавалися І.Є. Андрюшенко, О.О. Дмитрик, М. П. Кучерявенко, Ю. О. Костенко, А.М. Котенко, Н.А.Маринів, А. А. Подольська, В.О. Рядінська, О.О. Семчик, А.Б. Христофоров та ін. Водночас зважаючи на суттєву трансформацію сфери оподаткування, що обумовлена широкою цифровізацією, позначена тематика потребує подальшого дослідження.

Тож **метою статті** є аналіз змін системи адміністрування податків і зборів, пов'язаних із цифровізацією системи управління державними фінансами.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до підпункту 14.1.1¹ пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України, адміністрування податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інших платежів відповідно до законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи – це сукупність рішень та процедур контролюючих органів і дій їх посадових осіб, що визначають інституційну структуру податкових та митних відносин, організовують ідентифікацію, облік платників податків і платників єдиного внеску та об'єктів оподаткування, забезпечують сервісне обслуговування платників податків, організацію та контроль за сплатою податків, зборів, платежів відповідно до порядку, встановленого законом [12].

Аналіз цього законодавчого формулювання дає можливість виділити наступні ознаки такого адміністрування:

- є сукупністю рішень, процедур та дій контролюючих органів та їх посадових осіб, тобто за своєю сутністю є саме адміністративною процедурою здійснення органом влади своїх функцій;

- здійснюється контролюючими органами та їх посадовими особами, тобто чітко позначеними суб'єктами, які мають свої структурні підрозділи та посадових осіб. Це засвідчує наявність інституційної складової, адже йдеться про інституційну структуру податкових та митних відносин, що пов'язана із ієрархічною системою органів влади – Державної податкової служби України, Державної митної служби України;

- є управлінською діяльністю, що реалізується спеціально створеними державними органами;

- має власний зміст, що полягає у ідентифікації, обліку платників податків, зборів та інших платежів; ідентифікації, обліку об'єктів оподаткування; забезпеченні сервісного обслуговування платників податків; організації та контролі за сплатою податків, зборів та інших платежів, що, своєю чергою, є діяльністю спрямованою на забезпечення реалізації прав та виконання обов'язків фізичними та юридичними особами, надання їм послуг та здійсненні контролю за виконанням обов'язків фізичними та юридичними особами;

- реалізується чітким порядком, іншими словами, вказана сукупність рішень, процедур та дій, здійснюваних контролюючими органами та їх посадовими особами у сфері податкових та митних відносин, відбувається відповідно до порядку, встановленого законом (Податковим кодексом України).

Водночас потрібно враховувати, що адміністрування податків і зборів є динамічною системою, що реалізується шляхом застосування правових норм, зміни яких безпосередньо залежать від об'єктивних змін у суспільстві. Щодо існуючої національної системи податкового адміністрування, її переваг та недоліків, можна дискутувати та вишукувати більш проблемні місця. Проте, в практичній площині варто говорити про вже існуючу систему, яка з плином часу та змін в соціальній, економічній, технічній, цифровій та інших сферах потребує та зазнає трансформації, які є викликом часу.

Позначимо, що трансформація системи податкового адміністрування передусім пов'язана із необхідністю вирішення наступних завдань Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року: (1) здійснення переходу на безпаперове середовище / повний перехід на електронний документообіг між центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра

фінансів, розпорядниками бюджетних коштів, а також суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іншими платниками податків; (2) забезпечення електронної інформаційної взаємодії діючих електронних сервісів суб'єктів системи управління державними фінансами із Єдиним державним вебпорталом електронних послуг для надання дистанційного доступу до деяких послуг, що надаються громадянам та бізнесу в системі управління державними фінансами; (3) розширення масштабів використання сервісної моделі надання хмарних послуг [15].

Як вбачається, позначені завдання поступово досягаються, що ми, як платники податків, безпосередньо відчуваємо через збільшення кількості сервісних онлайн послуг, які надають контролюючі органи. І тут доречно констатувати, що під впливом стрімкого розвитку інтернет-технологій, вдосконалення системи податкового адміністрування цілеспрямовано, поступово і доволі вдало реалізується.

Тож, система адміністрування податків і зборів набуває у зв'язку із цифровізацією нового змісту. Сьогодні в Україні запроваджено такі електронні сервіси:

- електронний кабінет платника податків;
- загальнодоступний інформаційно-довідковий ресурс;
- електронна звітність;
- реєстр форм електронних документів (перелік сервісних запитів) для юридичних осіб;
- реєстр форм електронних документів (перелік сервісних запитів) для фізичних осіб;
- інформація з реєстрів (реєстр платників єдиного податку, дані реєстру платників платку на додану вартість, інформація про програмні реєстратори розрахункових операцій, дані про взяття на облік платника податків, дані Єдиного реєстру індивідуальних податкових консультацій, реєстр страхувальників, реєстр центрів сервісного обслуговування тощо);
- сервіс «Пульс» Державної податкової служби України;
- кваліфікований надавач електронних довірчих послуг;
- дізнайся більше про свого бізнес-партнера;
- декларування громадян;
- особам-нерезидентам – постачальникам електронних послуг;
- система обліку публічної інформації;
- контакт-центр;
- податкова карта України;
- інформація про максимальні роздрібні ціни виробників та імпортерів підакцизних товарів (продукції);

- пошук фіскального чека;
- для волонтерів; тощо [6].

Крім того, на офіційному веб-сайті Єдиного порталу державних послуг «Дія» створено розділ «Дія-City». Останній є унікальним правовим та податковим простором для ІТ-компаній в Україні, створений з метою залучення іноземних інвестицій, створення прозорої корпоративної структури, у якому пропонуються низькі податкові ставки (податки на працю: 5 % – податок на доходи фізичних осіб, 22 % від мінімальної заробітної плати – єдиний соціальний внесок; 1,5 % – військовий збір; корпоративний податок: (% на виведений капітал або 18 % – податок на прибуток) тощо [7].

Обраний Україною шлях цілком відповідає останнім європейським тенденціям. Так, Організація економічного співробітництва та розвитку називає сьогоденну цифрову трансформацію щодо податкових процедур як податкове адміністрування 3.0, що має потенціал для забезпечення дотримання законодавства. У її межах, процеси, які спочатку були паперовими та частково ручними, переводяться в цифровий формат, дозволяючи більше обмінюватися даними в межах адміністрації та уряду, включати дані третіх сторін і використовувати розширені аналітичні інструменти. Хоча різні податкові адміністрації знаходяться на різних етапах застосування цифрових сервісів, цей напрямок є універсальним для сучасних податкових адміністрацій. І у цьому контексті потрібно зробити наголос, що посилення цифровізації та розробка нових аналітичних інструментів значно підвищують ефективність та результативність адміністрування податків і допомагають більшою чи меншою мірою зменшити тягар для різних платників податків [5].

Як що говорити про податкове адміністрування 3.0, то це перед усім: (1) запровадження більшої верифікованої звітності через треті сторони (наприклад, інтеграція інформації в адміністративні процеси, що надходить від фінансових посередників, тощо, інших платників податків та інших податкових адміністрацій); (2) впровадження більш надійних систем звітності (наприклад, оцифрування рахунків-фактур з ПДВ, онлайн-касові апарати, вбудовування основних правил оподаткування в бухгалтерське програмне забезпечення тощо); (3) покращене виявлення можливих невідповідностей шляхом моделювання оцінки ризиків із використанням все більших обсягів цифрових даних і передових аналітичних методів; (4) покращення послуг для платників податків, у тому числі за допомогою електронного подання декларацій, електронних платежів, онлайн-

інструментів самообслуговування та адресної допомоги, такої як онлайн-чати [5].

Дійсно, Україна активно трансформує податкове адміністрування в умовах глобальної цифровізації, знаходить компромісні та вигідні рішення як для малого бізнесу, так і для бізнесу, який може принести великі інвестиції в країну.

Показово, що О.О. Семчик у 2019 році наголошувала на тому, що в Україні все більше актуалізуються питання спрощення податкових процедур та трансформації процесів адміністрування податків і зборів у напрямку збільшення частки сервісних функцій контролюючих органів [16, с. 78]. Вона у своїй роботі висувала, що, спрощуючи податкові процедури, важливо забезпечити реалізацію прав та обов'язків суб'єктів податкових відносин саме через застосування новітніх цифрових інструментів, та пропонувала розширити перелік повноважень контролюючих органів у сфері збору, обробки та використання даних у процесі податкового адміністрування також правами і обов'язками щодо здійснення аналізу цих даних з метою прийняття управлінських рішень з урахуванням результатів оцінки та валідації наявної інформації щодо обов'язкових платежів та дій платників податків [16, с. 84]. Вважаємо такі пропозиції цілком слушними. І вже сьогодні ми маємо численні зміни до Податкового кодексу України. Наприклад, серед функцій контролюючих органів у ст. 19¹ закріплено такі: забезпечення розвитку, впровадження та технічного супроводження інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій, автоматизації процедур, зокрема організацію впровадження електронних сервісів для суб'єктів господарювання (п. 19¹.1.27); надання кваліфікованих електронних довірчих послуг (як відокремлені пункти реєстрації кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику) (п. 19¹.1.44).

У переліку прав контролюючих органів, закріплених у ст. 20 Податкового кодексу України, наявне право здійснювати щоденну обробку даних та інформації електронного кабінету, необхідних для виконання покладених на них функцій з адміністрування податкового законодавства та законодавства з інших питань, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючий орган, що включає, зокрема, прийняття, обробку та аналіз документів та даних платників податків, здійснення повноважень, передбачених законом, які можуть бути реалізовані в електронній формі за допомогою засобів електронного зв'язку

(п. 20.1.45). А в ст. 21 Податкового кодексу України значиться обов'язок використовувати дані та інформацію, отримані через електронний кабінет, необхідні для виконання покладених на них функцій з адміністрування податків, зборів, митних платежів та реалізації державної податкової та державної митної політики в межах наданих їм повноважень (п. 21.1.9) [12].

Що стосується прав платників, закріплених у ст. 17 Податкового кодексу України, то згадаємо пункт 17.1.13, в якому закріплено право самостійно обирати спосіб взаємодії з контролюючим органом в електронній формі через електронний кабінет, якщо інше не встановлено цим Кодексом; пункт 17.1.14: реалізовувати через електронний кабінет права та обов'язки, передбачені цим Кодексом та які можуть бути реалізовані в електронній формі засобами електронного зв'язку; пункт 17.1.15: подавати декларацію та інші документи в паперовій формі у разі виникнення технічних та/або методологічних помилок чи технічного збою в роботі електронного кабінету (наявність помилки/збою має бути підтверджена технічним адміністратором та/або методологом електронного кабінету, або згідно з повідомленням на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, або рішенням суду), якщо подання таких документів в електронній формі не є обов'язковим відповідно до цього Кодексу [12].

Тож, цифровізація податкового адміністрування приводить до значних змін у правовому регулюванні цієї сфери. При цьому основними цілями таких змін є адаптація законодавчих положень до нових реалій цифрової економіки, забезпечення ефективності оподаткування, а також, що є вкрай важливим, захист прав та інтересів як платників податків, так і держави.

Безумовно, використання електронних сервісів, відповідного програмного забезпечення для автоматичної обробки, аналізу даних податкових декларацій дозволяє значно скоротити час обробки та знизити ймовірність людської помилки при реалізації контрольних заходів. Окрім того, можна згадати й про здатність цифрових інструментів через відповідні алгоритми аналізу наявної податкової інформації забезпечувати ефективність здійснення податкового контролю, виявляти випадки ухилення від сплати податків, ідентифікувати потенційні ризики та визначати пріоритетні напрямки для провадження контрольних засобів.

Не випадково науковці констатують, що застосування системи електронного адміністрування

забезпечує ефективне здійснення камерального контролю, дозволяє знизити трудомісткість системи адміністрування як з боку платників податків, так й з боку контролюючих органів, а тому підвищує ефективність системи, зменшує податкові ризики [11, с. 79]. При цьому досягається мінімізація контактів платника податків з податковими органами та розширення спектру електронних послуг за рахунок використання новітніх інформаційних та комунікаційних технологій. Успішне їх досягнення дозволяє максимально усунути втрату часу з боку платників податків та робить взаємодію з податковими органами максимально зручною [11, с. 81].

У зв'язку із всесвітньою діджиталізацією в сфері оподаткування варто звернути увагу на роботу He Y., Yi Y. «Digitalization of tax administration and corporate performance: Evidence from China». В ній автори досліджували Проект інформаційної системи податкового адміністрування Китаю, а саме інформаційної системи управління податками, що прийнята податковими органами Китаю [2]. Перший етап вказаного проекту сягає аж 1992 року. Тож, в цій країні цифрові надбання почали використовуватися значно раніше, ніж в нашій державі, і цілком доречно з'ясувати позитивні і негативні фактори цього процесу. Вказаний Проект передбачав запровадження цифрових послуг з реєстрації, сплати, декларування та управління податками за допомогою системи комп'ютерного аудиту податку на додану вартість, системи податкового контролю за спеціальними рахунками-фактурами, системи податкового контролю за підробленими рахунками-фактурами та системи податкового контролю за готівковими коштами [2].

Позитивно оцінюючи цифрові вектори, фахівці вказують, що оцифрування податкової сфери робить транзакційні операції підприємств та їхній операційний статус більш прозорими. Це є важливою ініціативою для зниження ймовірності ухилення від сплати податків та витоків коштів підприємствами [2]. Водночас позначимо, що автори із занепокоєнням констатують, що більш прозорі елементи оцифрованого податкового менеджменту призвели до погіршення результатів діяльності підприємств, збільшивши загальний податковий тягар, зменшивши обсяг нових інвестицій, посиливши фінансові труднощі і, зрештою, зменшивши операційний дохід [2]. Ми цілком погоджуємося із наведеними думками.

Зазначені тенденції прослідковуються й надалі. В Україні ця теза підтверджується практикою сьо-

годення. Так, відповідно до ст. 3 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» суб'єкти господарювання, які здійснюють розрахункові операції в готівковій та/або в безготівковій формі (із застосуванням електронних платіжних засобів, платіжних чеків, жетонів тощо) при продажу товарів (наданні послуг) у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг, а також операції з приймання готівки для виконання платіжної операції зобов'язані: проводити розрахункові операції на повну суму покупки (надання послуги) через зареєстровані, опломбовані у встановленому порядку та переведені у фіскальний режим роботи реєстратори розрахункових операцій або через зареєстровані фіскальним сервером контролюючого органу програмні реєстратори розрахункових операцій зі створенням у паперовій та/або електронній формі відповідних розрахункових документів, що підтверджують виконання розрахункових операцій, або у випадках, передбачених цим Законом, із застосуванням зареєстрованих у встановленому порядку розрахункових книжок. [14]. Очевидно, що підвищення вимог до здійснення розрахункових операцій, а також й в цілому до податкової звітності, та встановлення обов'язку з використання господарюючими суб'єктами – платниками податків спеціалізованого програмного забезпечення з метою забезпечення відповідності цифровим стандартам збільшують адміністративні та операційні витрати платників податків. Особливо помітним це стає для малих та середніх господарюючих суб'єктів, адже для них певні витрати становлять додатковий фінансовий тягар зважаючи на те, що такі особи можуть не мати достатніх ресурсів для ефективного впровадження та підтримки таких систем. Окрім того, електронна комунікація, електронне звітування тощо, неодмінно тягнуть за собою необхідність відповідати новим технічним вимогам, а значить і здійснення витрат на придбання або оновлення ІТ-систем, навчання працівників та адаптацію внутрішніх господарських процесів.

Тож, із великим позитивним ефектом щодо цифровізації в сфері оподаткування, ми також констатуємо збільшення залежності платників податків від ІТ-інфраструктури та надійності цифрових систем. І тут потрібно згадати про ІТ-безпеку, втрату даних, певні проблеми в електронних системах, що із достатньо великою вірогідністю можуть серйозно вплинути на здатність платників податків вчасно виконувати обов'язки із податко-

вої звітності і зі сплати податків. Останнє своєю чергою може призвести до залучення таких осіб до фінансової та іншої відповідальності.

Тож у розглядуваному контексті наведемо думку Lihong C., який у своїй роботі «Research on Tax Collection and Administration Application and Legal Issues Based on Big Data Analysis» підкреслює: епоха цифрової економіки, принеши більше можливостей для розвитку, висвітлює недоліки та дефекти чинної системи податкового законодавства. Відповідні правові системи, чи то податкова реєстрація, чи то податковий менеджмент, потребують перегляду та вдосконалення, щоб адаптуватися до зростаючої структури ринкових транзакцій [4].

Так, на обраному шляху виникають певні проблеми, однак практика національного адміністрування податків і зборів прагне до характеристики його як ефективного адміністрування. Останнє Hasseldine J. описав через сім ознак, що вважаються показовими для ефективного адміністрування податків, а саме:

- професійний підхід до питань внутрішнього управління (управління персоналом; стратегічне планування);
- увага до економічної ефективності та результативності;
- чуйна взаємодія з усіма зацікавленими сторонами;
- успішне впровадження технологічних додатків;
- розуміння того, що керує поведінкою платників податків та податкових агентів;
- складне профілювання ризиків та обґрунтоване реагування на поведінку платників податків, включаючи сфери правозастосування та надання послуг;
- прозорість управління та детальна звітність про результати діяльності [1, с. 19].

На наше переконання наведені властивості, незважаючи на низку негативних факторів, цілком доречні для позначення цифрових надбань системи адміністрування податків і зборів в Україні.

Висновки. Таким чином, адміністрування податків, зборів та інших платежів – як врегульована нормами права динамічна система організаційної та управлінської діяльності органу влади здійснювана шляхом застосування комплексу спеціальних організаційно-правових процедур, які є сукупністю дій та рішень відповідного

органу влади та його посадових осіб, які здійснюють свою професійну діяльність з метою забезпечення виконання фізичними та юридичними особами свого податкового обов'язку та реалізації (захисту) прав, свобод чи законних інтересів таких осіб, набуває нових змісту і якостей зважаючи на масштабну цифровізацію.

Цифровізація податкового адміністрування приводить до значних змін у правовому регулюванні цієї сфери. Основними цілями таких змін є адаптація законодавчих положень до нових реалій цифрової економіки, забезпечення ефективності оподаткування, а також захист прав та інтересів як платників податків, так і держави.

Наразі активно впроваджуються електронні форми податкового звітування, подання декларацій та інші процедури в електронному вигляді. Це обумовлює визначення правової природи електронних документів, правил їх обігу, а також заходів щодо забезпечення конфіденційності та захисту даних. Окрім того розвиток цифровізації спричиняє встановлення нових нормативних правил щодо обміну податковою інформацією між відповідними державними органами, а також між країнами. Це своєю чергою вказує на затвердження міжнародних стандартів обміну інформацією для боротьби з ухиленням від оподаткування та вимоги до захисту персональних даних. Розвиток технологій штучного інтелекту та аналітики великих даних в контексті податкового адміністрування вказує на потребу у створенні чіткого правового регулювання таких відносин, і зокрема, що стосується етичних норм, конфіденційності даних та відповідальності за помилки алгоритмів.

Наразі цифровізація стає не просто технологічним трендом, а є фундаментальною ознакою, яка визначає як в цілому розвиток суспільства, економіки та держави в глобальному масштабі, так і адміністрування податків і зборів. Вона вимагає від усіх учасників соціально-економічних процесів вміння швидко адаптуватися до нових умов, навчатися та ефективно використовувати можливості, які вона пропонує. Цифровізація податкового адміністрування вимагає комплексного підходу до оновлення податкового законодавства, з метою врахування новітніх технологічних рішень та забезпечення ефективної та справедливої податкової системи.

Список літератури:

1. Hasseldine J. The Administration of Tax Systems. International Studies Program Andrew Young School of Policy Studies, Georgia State University Atlanta, Georgia, 10–21 May 2010. 2010. P. 1–22.
2. He Y., Yi Y. Digitalization of tax administration and corporate performance: Evidence from China. *International Review of Financial Analysis*. 2023. Vol. 90. P. 102859. URL: <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2023.102859>

3. Lipniewicz R. TAX ADMINISTRATION AND RISK MANAGEMENT IN THE DIGITAL AGE. *Information System in Management*. 2017. Vol. 6, no. 1. P. 26–37. URL: <https://doi.org/10.22630/isim.2017.6.1.3>
4. Liuhong C. Research on Tax Collection and Administration Application and Legal Issues Based on Big Data Analysis. *Journal of Sensors*. 2022. Vol. 2022. P. 1–11. URL: <https://doi.org/10.1155/2022/6578964>
5. OECD. (2020). Tax Administration 3.0: The Digital Transformation of Tax Administration, OECD, Paris. URL: <https://www.oecd.org/tax/forum-on-tax-administration/publications-and-products/tax-administration-3-0-the-digital-transformation-of-tax-administration.pdf>
6. Державна податкова служба України. tax.gov.ua. URL: <https://tax.gov.ua/>
7. Дія – Державні послуги онлайн. Державні послуги онлайн | Дія. URL: <https://diia.gov.ua/>
8. Дмитрик О. О. Правове регулювання оподаткування в умовах розвитку цифрової економіки. *Сучасні проблеми права та інноваційної економіки* : зб. наук. пр. НДІ ПЗІР НАПрН України № 3 за матеріалами інтернет-конференції (м. Харків, 26 березня 2021 року) / за ред. А. В. Стріжкової. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. 3. С. 72–77. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2022/05/tezi_26_03_2021_.pdf
9. Дмитрик О. О., Токарева К. О., Колісник А. С. Цифрові технології та їх вплив на публічну фінансову діяльність. Концепція «Індустрія 4.0»: проблеми впровадження і окремі правові аспекти її реалізації в Україні : монографія / [Є. М. Білоусов, І. В. Борисов та ін.] ; за ред. С. В. Глібка. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. С. 63–93.
10. Колісник А. С. Дискусійні аспекти адміністрування податків, зборів, платежів в умовах цифровізації економіки. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 2(17). С. 232–239. URL: <https://www.apir.org.ua/index.php/lais/article/download/kolisnyk17/93>
11. Лагодієнко, Н. В., Скляр, Л. Б., & Степаненко, С. В. Електронне адміністрування податків як засіб підвищення ефективності їх сплати. *Економічний простір*. 2022. № 178. С. 78–82. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/178-13>
12. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
13. Подольська А. А. Тенденції діджиталізації податкових процедур та їх вплив на методи здійснення податкового контролю. *Juris Europensis Scientia*. 2022. Вип. 3. С. 67–71 URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/3_2022/13.pdf
14. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: закон України від 6.07.1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#Text>
15. Про схвалення Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1467-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-%D1%80#Text>
16. Семчик О.О. Адміністрування податків і зборів за принципом урядування на основі даних: правовий аспект. *Право та державне управління*. 2019. № 4. С. 78–84.

Chudak O.M. TRANSFORMATION OF LEGAL REGULATION OF TAX AND FEES ADMINISTRATION IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION

The article states that the activities of state authorities and local governments are currently being transformed thanks to digitalization, which simplifies citizens' access to public services, provides them with transparency, accessibility and efficiency. It is noted that the administration of taxes and fees is a dynamic system implemented through the application of legal norms, the changes of which directly depend on objective changes in society. The course chosen by Ukraine, as outlined in the Strategy for Digital Development, Digital Transformation and Digitalization of the Public Finance Management System for the period up to 2025, is fully in line with the latest European trends. The Organization for Economic Co-operation and Development refers to today's digital transformation of tax procedures as Tax Administration 3.0, which has the potential to ensure compliance. Digitalization of tax administration leads to significant changes in the legal regulation of this area. The main goals of such changes are the adaptation of legislative provisions to the new realities of the digital economy, ensuring the effectiveness of taxation, as well as protecting the rights and interests of both taxpayers and the state. It has been established that electronic forms of tax reporting, submission of declarations and other procedures in electronic form are being actively implemented today. This determines the determination of the legal nature of electronic documents, the rules of their circulation, as well as measures to ensure confidentiality and data protection. In addition, the development of digitalization causes the establishment of new normative rules regarding the exchange of tax information between the relevant state bodies, as well as between countries. This, in turn, indicates the approval of international standards for the exchange of information to combat tax evasion and the requirement to protect personal data. The development

of artificial intelligence technologies and big data analytics in the context of tax administration indicates the need to create a clear legal regulation of such relations, and in particular, regarding ethical norms, data confidentiality and liability for algorithm errors.

Key words: *taxation, e-government, tax administration, taxpayers, control bodies, information and communication technologies, IT, electronic services, tax administration 3.0.*